

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

16 Vtrùm si fama restitui nequeat, debeat pecunia compensari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Non iacturam vel superioris ordinis.

stitia, cum iactura rei superioris. Quam regulam optimè defendit Petrus Navarra lib. 2. c. 4. n. 405. Idem eruditè probat Nauarr. cap. 17. n. 89. 90. 91. contra Sotum. Idem breuiter repetit cap. 18. n. 47. Quatuor, inquit, sunt bonorum ordines, videlicet anima, corporis, fama (cui annexus honor) & pecunia: & nemo tenetur restituere bona inferioris ordinis, cum iactura bonorum ordinis superioris. In eadem sententia est Corduba l. 1. q. 3. 1. & Siluester v. Detractio. q. 4. casu 2.

Probatur Primò; Quia nullum temporale bonum, siue pecunia, siue fama, siue vita, exponendum vel restituendum cum damno boni spiritalis; idque idèd, quia bonum spiritale est superioris ordinis, nec æstimabile bono inferiore; ergo similiter fama non est restituenda cum periculo vitæ; cum vita sit bonum præstantius.

Secundò, Nemo tenetur sarcire damnnum pecuniarium iacturâ suæ libertatis, seipsum vendendo, aut tradendo in seruitutem, vt passim omnes docent; idque idèd, quia libertas est superioris conditionis: ergo, &c.

87 Tertiò, Quia Iustitia commutatiua solum postulat, vt fiat restitutio in bonis, in quibus iniuste alterum læsisti; nempe vt vitam exponas pro vita proximi (si eam in periculo per iniuriam coniecisti,) famam pro fama, pecuniam pro pecunia; quia dumtaxat per illa fit æqualitas. Quòd si hæc æqualitas per te fieri nequeat sine iactura boni superioris, censetur impossibilis; ac proinde non te obligat Iustitia, vt restitutionem exequaris, sed tribuit ius læso, vt per Iudicem procuret vindicationem.

Quartò, Idem confirmari potest ex iis, quæ supra cap. 10. dub. 7. diximus de adultera, quæ sibi partum supposuit, quæ cum periculo vitæ vel famæ non tenetur se aperire, etiamsi maxima hereditate legitimi heredes essent priuandi; vt plurimi DD. tenent.

An possint commensurari.

Dices, Res inferioris ordinis potest sumi tanta quantitate, vt prudenti iudicio præponderet rei superiori; v. g. tanta potest assignari vis pecuniæ, vt præstantior censeatur quàm fama; & tam illustri potest esse fama, vt præstantior habeatur quàm vita: ergo tunc debet fieri restitutio, etiam cum damno boni superioris. Confirmatur; quia qui latrocinio sibi amplum statum adsciuit, tenetur facere restitutionem, etiam cum amissione illius status & honoris: ergo, &c.

88 Respondeo, Et si fieri possit, vt prudenter præferas ingentem pecuniæ tuæ summam famæ vel vitæ alterius conseruandæ; non tamen prudenter eam præferas famæ aut vitæ tuæ; nemo enim prudenter pro quantauis magna fama eligeret mori; vel pro maxima vi pecuniæ suscipiet infamiam; quia fama omnibus thesauris melior, Ecclesiastici 41. Itaque vita & fama propria non possunt pecuniâ æstimari. Vnde non sequitur, Ego possum pluris facere mille aureos quos habeo, quàm vitam huius rustici ex latronibus redimendam: ergo si rusticus mihi eos abstulerit, tenebitur reddere cum vitæ periculo; potest enim ille vitam suam pluris facere quàm centum millia aureorum.

89 Ad confirmationem; Qui furtis sibi honorificum statum parauit, non habet ius ad illum statum, cum per iniuriam eum obtineat; vnde nõ est mirum, si teneatur restitutionem facere cum amissione illius status & famæ, quæ ex illo præcisè

orta est. Adde, amissione status non amitti famam: potest enim status sine culpa amitti.

Aduerte tamen, licitum esse vitam pro fama restituenda exponere; non quòd fama pluris æstimetur quàm vita, sed quòd pro virtute licitum sit vitam periclitari.

Dico Secundò, Si ex infamia (de falsa intelligence) periculum vitæ vni vel pluribus impendat, vel mala Reipublice administratio, vel aliud grande malum, teneris etiam cum vitæ periculo reparare. Est communis DD. Quia tunc obligaris non ratione solius infamiae, sed ratione damni quod ex ea sequitur; quod contingere potest in infamia Principis, Papæ, Prælati, Religiosi ordinis, & similia, vnde magna in Republica damna.

DUBITATIO XVI.

Utrum si fama restitui nequeat, debeat pecuniâ compensari.

Respondeo & Dico Primò, Probabilius videtur, iustitiam minimè postulare, vt in infamia compensetur pecuniâ, si reuocatione dictorum tolli nequit. Colligitur ex Nauarro cap. 17. nu. 90. vbi ait: Quando fama restitui nequit, aliquam pecuniam dari, nõ quidem pro fama, quia nullum pretium habet; sed pro damni compensatione, quod ob eius iacturam quis incurrit. Idem docet Siluest. v. Detractio q. 4. casu 2. & Franciscus Victoria, vt refert Salonijs, Pet. Navarra supra n. 417. multiq; recentiores. quod probari potest illis rationibus, quibus supra ostendimus, pro ipsa vita ablata non esse necessariò faciendam restitutionem pecuniariam. Ratio est, quia Iustitia commutatiua tantum postulat, vt restituatur quod ablatum est, vel quod communi hominum æstimatione est æquiualens. quòd si neutrum fieri possit, cessat eius obligatio. Vnde qui damnnum pecuniarium non potest sarcire pecuniâ, non tenetur illud compensare orationibus, aut honore exhibendo. Item qui vi aut fraude aliquem pertraxit in peccatum, non tenetur ipsi aut heredibus pecuniam rependere.

Dices, Pecunia est mensura omnium rerum humanarum: ergo in pecunia potest dari æquiualens. Deinde etiamsi non detur æquiualens, tamen debet dari opera, vt quàm proximè ad hoc accedatur. sicut is, qui intulit damnnum mille aureorum, si non potest reddere æquiualens, tenetur tamen dare quantum potest, vt quàm proximè accedat ad æqualitatem.

Respondeo, Pecunia secundum communem usum hominum, non est mensura, nisi rerum venalium, quas homines solent pecuniâ commutare; fama autem neque natura sua, neque gentium consuetudine pecuniâ solet æstimari. Quod etiam patet ex Scripturis. Ecclesiastici 41. Curam habe de bono nomine, hoc enim magis permanebit tibi, quàm mille thesauri pretiosi. & magni. & Prou. 22. Melius est nomen bonum quàm diuitie multe. id est, infinita. Quamuis interdum ex quorundam animi vilitate accidat, vt famam pretio exponant: sed hoc æstimationi famæ non officit.

Ad confirmationem, Is qui damnnum mille aureorum irrogauit, tenetur vel totum damnnum sarcire ex æquo, si potest; vel si non potest, tenetur partem ex æquo: quòd si nec totum nec partem, cessat

90

91

Si periculum vitæ impendat.

92

Non necessariò est compensanda pecuniâ.

93

94

cessat obligatio Iustitiæ commutatiuæ; atqui hinc nec tota fama, nec pars pretio æstimatur ex a quo, quod confirmatur Primò; Quia alioqui infamator posset eam pecuniâ compensare, etiam nolente infamato; sufficit enim ut restituat id, quod æstimatione æquale est. Confirmatur Secundò, Si vir diues pro compensatione infamiæ acceptæ pecuniâ exigat, ridiculus erit, eò quòd exigat id, in quo nullum damnum accepit, quodque non solet pretium vel rotius vel partis famæ censeri. Vnde sequitur, eandem esse rationem pauperis: nam status eius, qui iniuriam accepit, non mutat Ius, seu rationem Iustitiæ commutatiuæ. Fieri tamen potest, ut ex quadam æquitate, & etiam ex charitate tenearis infamiam pecuniâ compensare: nimirum, si infamatus sit pauper, qui talem satisfactionem desideret, nec aliter merorem videatur depositurus; & is qui infamauit sit diues. Sicut enim ratione alicuius coniunctionis vel beneficij accepti, lex charitatis me magis obligat erga hunc quam erga istum; ita etiâ ratione alicuius incommodi, quod alteri ex me obuenerit; ut si aliquem induxi in peccatum, magis ego ex charitate teneor illum emendare, quam alius, & quam alium, ceteris paribus: ut patet ex dictis cap.8. dub.1.

95
Aliquando
ex charitate
tenemur.

96 Dico Secundò, Si infamator per Iudicem condemnatur ad pecuniariam satisfactionem, vel si transigat cum eo quem infamauit certâ pecuniâ summâ, tenetur ex iustitia eam numerare. Probatur; quia supposita tali iniuria, potest Iudex in pœnam criminis talem satisfactionem imponere, & ille ex iustitia tenetur eam exequi, quia iustæ sententiæ tenetur ex iustitia parere. Idem posset Iudex, etiam si fama iam esset recuperata, idque in pœnam prioris delicti; quia potest iustæ pœna punire delicta, etiam post damna facta. Similiter pacta & conuentiones iustæ obligant: atqui hoc pactum potest esse iustum; quia infamatus habet ius acculandi infamatorem, & etiam exigendi restitutionem, quando erit possibilis: vnde ut hoc iure cedat, & omne debitum condonet, potest certa pecunia pacisci.

97
Compensatio
infamiam
per pecuniâ.

Dico Tertio, Debitor pecuniæ, v.g. 100. aureorum, iniuste læsus in fama vel honore à creditore, non tenetur ad solutionem illius pecuniæ, sed potest ut compensatione secundum æstimationem damni accepti iudicio prudentis faciendam, si à creditore aliam restitutionem obtinere nequit. Sequitur aperte ex sententia eorum qui famam pecunia compensandam docent, quando aliter sarciri nequit. Quæ sententia est satis probabilis, & plurimorum DD. sicut & illa, quæ vitam ipsam, & cicatricem pecunia compensari vult. Si enim infamator tenetur dare pecuniâ, v.g. 100. aureos, pro infamia vel dedecore quod intulit, eò quòd aliter satisfacere nequeat, vel nolit: ergo alter potest eam exigere, vel si debet, potest non soluere. hæc enim omnia paria sunt. Quòd si infamator possit quidem restituere famam, sed nolit, tunc etiam in altera sententia tenetur vel famam restituere, vel certè tantum pecuniâ, quantum iudicio prudentis alter potest exigere. et si enim fama non possit, iuxta eam sententiam, pecunia æstimari; obligatio tamen illius restituendæ, qua ille tenetur, & incommodum quod læsus patitur, potest pecuniâ æstimari. Confirm. quia cum possit restituere, tenetur vel restituere, vel alia ratione ei satisfacere, ita ut ille liberè acquiescat.

DVBITATIO XVII.

Vtrum si fama alia via sit reconciliata, teneatur infamator eam restituere. v.g. si virorum grauium testimonio, vel probitate vitæ penitus absterferit infamiam.

R Espondeo, Tunc non teneri ad famam restitutionem, quia iam restituta est; sicut si dominus recuperauerit vel sua vel aliorum opera equum, quem sustulisti, non teneris ad restitutionem; quia non potest bis eandem rem accipere. Si tamen interea ratione infamiæ aliquid damni accepisset, v.g. si impeditus fuisset à consecutione beneficij, officij, vel legati, teneris ad illius compensationem; quia hoc damnum ex iniusta tua infamatione illi obuenerit. Vtrum autem aliquid sit restituendum pro ipsa infamia, quam ille medio tempore vsque ad illam recuperatam subiit, quæri potest. Sed respondendum est, deberi aliquam satisfactionem, si putetur illam velle (quod addo, quia alioquin teneretur condonata, nec consuetum est aliàs offerre) nempe significatione doloris & veniæ petitione, vel honore aliquo aut laude, iuxta conditionem personarum: ut rectè docet Petrus Nauarra lib.2. cap.4. n.421. & Nauarrus cap.18 num.47.

98
Si fama
reconcilia-
ta.

99
Pro infamia
medij
temporis.

DVBITATIO XVIII.

Vtrum si infamia iam penitus abierit in obliuionem, sit restituenda. v.g. Infamauit adolescens puellam, se illi pudicitiam eripuisse, deinde temporis successu homines penitus obliuiscuntur.

R Espondeo, Teneri restituere etiam post viginti annos, si periculum est, ne aliquando illa infamia reuiuiscat: quod facile fieri potest, nam homines data occasione facile recordantur eorum quæ antea exciderant; quod maximè locum habet, quando falsum impositum fuit, ut docet Caiet. q.62. art. 2. si enim verum fuit, non facile memoria renouanda, nisi periculum sit euadens. quòd si putetur nullum esse periculum, non tenebitur, ut docet Nauarrus c.18 num.47. contra Caietanum; quia fama iam censetur restituta, vel certè damnum illatum omnino euauisse; idque verum est, siue crimen fuerit verum, siue falsum, ut ibidem Nauarrus.

100

DVBITATIO XIX.

Vtrum totum damnum, quod sequitur ex infamia, sit compensandum.

R Espondeo, & Dico Primò, Damnum quod sequitur ex infamia falsa, est integrè reparandum. Est communis sententia DD. Ratio est; quia hæc infamia est penitus iniuriosa. impositio enim falsi criminis duplicem continet iniuriam. Primò, calumniam, eò quòd crimine impingatur ei, qui

101
Damnum
ex infamia
falsa.